

Сергій ПАВЛЕНКО,
Тимчасовий повірений у справах України
в Республіці Казахстан

ПОПРИ ВІДСТАНЬ МІЖ НАШИМИ СТОЛИЦЯМИ, Є ЩИРЕ БАЖАННЯ ДОПОМОГТИ УКРАЇНЦЯМ

— *Ваша Високоповажносте, 2022 року Ви стали Тимчасовим повіреним у справах України в Республіці Казахстан (РК). Схарактеризуйте, будь ласка, особливості нинішніх відносин між двома країнами.*

— Сучасний період українсько-казахстанських відносин несе відбиток російської повномасштабної агресії проти нашої держави. Попри традиційно дружні і навіть союзницькі взаємини між Казахстаном і Росією, можемо констатувати, що Астана сьогодні зберігає нейтралітет у питанні російської збройної агресії проти України.

Казахстан послідовно не визнає тимчасової окупації з боку Росії міжнародно визнаних суверенних територій України і докладає зусиль, щоби не допустити поширення проросійських наративів, пропаганди та російської воєнної символіки на своїх теренах.

Казахстан і Росія є членами Організації договору про колективну безпеку. 2022 року казахстанська сторона запровадила заборону на експорт товарів подвійного призначення.

Казахстан дав чіткий сигнал, що не спрямовуватиме своїх військовиків у суміжні з Україною регіони Росії. Міноборони РК неодноразово підкреслювало, що будь-яке відправлення казахстанських військ за межі держави

можливе тільки на підставі мандата Ради Безпеки ООН і за двопалатної згоди Парламенту країни.

Важливо, що Казахстан, який є учасником Євразійського економічного союзу, не чинить жодних перешкод компаніям з України, котрі працюють на його території. Ба більше, є тенденція до створення українським підприємцям сприятливих умов для розвитку діяльності в РК та експортування своєї продукції до цієї країни.

— *Як змінилися позиція Казахстану, зокрема на найбільших міжнародних майданчиках, і ставлення населення РК до України та росії в контексті повномасштабної війни рф проти нашої держави?*

— Сьогодні позиція казахстанської дипломатії щодо проукраїнських резолюцій виявляється в утриманні від голосування на міжнародних майданчиках. З огляду на те, що Казахстан і Росію поєднує багато чинників, які в сучасних реаліях зовсім не просто скасувати, такий підхід казахстанської сторони загалом відповідає інтересам України.

Ми були приємно здивовані щирим відгуком солідарності та підтримки України, зокрема у питанні гуманітарної допомоги, з боку пересічних казахстанців, і відчуваємо, що казахстанське суспільство обстоює миролюбну позицію, засуджуючи невинуватену агресію Росії проти України.

— *Приватний бізнес Казахстану нині активно долучається до відновлення соціальних, енергетичних та критичних об'єктів в українських містах. Які ініціативи або програми, на Вашу думку, Казахстан може розглянути для подальшого зміцнення співпраці з Україною у напрямі повоєнної відбудови?*

— Із самого початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну казахстанці не залишались осторонь. Уже з перших днів війни на території Посольства України в Республіці Казахстан було відкрито пункт збору гуманітарної допомоги. Нам вдалося налагодити системну роботу громадських осередків у містах Актау, Актобе, Алмати, Астана, Атирау, Караганда, Павлодар, які долучилися до цієї благодійної місії задля підтримки України.

Казахстанські волонтерські організації зосередили увагу на зборі коштів для відновлення передусім соціальних об'єктів: шкіл і дитячих садків, облаштування укріплень, а також придбання предметів першої потреби. Завдяки

благодійним внескам було завершено обладнання низки укриттів у дошкільних навчальних закладах Чернігівської та Миколаївської областей. Казахстанські підприємці також надали Україні необхідну допомогу в енергетичній сфері. Крім того, завдяки приватному бізнесу взимку 2022–2023 років у містах України вдалося відкрити пункти обігріву, відомі як юрти незламності, що також допомогли українцям пережити зимовий період в умовах постійних російських обстрілів енергетичної інфраструктури.

Упродовж 2022–2024 років спільними зусиллями волонтерів і нашої дипустанови Україна отримала понад 530 тонн гуманітарної допомоги. На урядовому рівні Казахстан надав гуманітарної підтримки на суму 2,5 мільйона доларів, зокрема 45 тонн харчових продуктів, медикаментів тощо. Наприкінці лютого — на початку березня 2022 року ці вантажі від Уряду РК були оперативним доставлені до України, де їх поширили через благодійні організації та фонди.

Ще одним результатом успішної співпраці з казахстанським бізнесом стало придбання трьох автомобілів швидкої допомоги для України.

На цій важливій і своєчасній підтримці було наголошено під час телефонної розмови президентів України та Казахстану 2 лютого 2024 року. Володимир Зеленський висловив подяку Касиму-Жомарту Токаєву за гуманітарну допомогу, яку надали казахстанські громадські організації та бізнес.

Попри відстань між нашими столицями, щире бажання казахстанської сторони допомогти українцям є тим визначальним моментом, який характеризує тональність і зміст нинішнього діалогу між країнами. Посольство України в Казахстані і далі докладатиме зусиль за регулярного надходження гуманітарної допомоги населенню України, і в цьому ми розраховуємо на дієву комунікацію між українськими та казахстанськими бізнесовими колами. Реалізація гуманітарних проєктів є тим виміром, який дасть обом країнам змогу забезпечувати постійний міжособистісний рівень взаємодії.

На просування українського експорту до країн Центральної Азії загалом і Казахстану зокрема позитивно впливає міжнародна платформа «Назовні». Варто навести трохи статистики: якщо 2022-го до Посольства надійшла 21 заявка від українських компаній, то 2023 року — вже 51. Сподіваємося, що цього року їх буде ще більше. За результатами діяльності дипустанови за п'ять місяців 2024 року опрацьовано вже 18 заявок, що

вказує на зростання запитів від охочих налагодити експорт своїх товарів і послуг до Казахстану.

Серед пріоритетних галузей, якими цікавляться вітчизняні експортери: сільське господарство, харчова, легка та обробна промисловість. Українські товари популярні на казахстанському ринку, і деколи вони значно кращі за аналоги. Конкурентною перевагою, безсумнівно, є наявність в експортерів сертифікатів якості, що видані в країнах ЄС. Посольство завжди акцентує на цьому у спілкуванні з казахстанською стороною. Великий потенціал ми вбачаємо у промоції українських IT-послуг у РК, адже цифровий ринок країни стрімко розвивається і надає чимало можливостей для розробників відповідних послуг.

Попри постійні обстріли Росії, відбудова України триває. Наприклад, зруйноване внаслідок російських авіаударів відділення Миколаївської міської лікарні швидкої допомоги знову запрацювало завдяки підтримці казахстанської компанії «VI Group», яка й до цього надавала значну допомогу Україні.

Вистояти та продовжити свою роботу низці українських лікарень допомогла підтримка казахстанської групи компаній «Kusto Group». Зокрема, наприкінці 2022 року підприємці придбали 41 генератор великої потужності й оперативно доправили їх в Україну.

Отже, громадяни Казахстану теж зробили свій внесок у стійкість нашої держави, за що українці завжди будуть їм вдячні.

Казахстан має чималий досвід у реалізації транспортно-логістичних проєктів. Такі напрацювання, безумовно, були б корисні з погляду відновлення спроможностей українських портів, які Росія так настійливо прагне зруйнувати. Завдяки їм Україна зможе збільшити кількість вантажів, які прямують її територією до Європи, а також активізувати свою співпрацю з ЄС. До того ж це може стати реальним внеском казахстанської сторони у глобальну продовольчу безпеку.

Інакше кажучи, диверсифікація маршрутів і ланцюгів постачання критично важливих для стабільності світової економіки товарів може стати нашим спільним із Казахстаном результатом.

— *У межах візиту делегації Міністерства охорони здоров'я України до Республіки Казахстан у жовтні 2023 року Ви брали участь у переговорах з Міністеркою охорони здоров'я Казахстану (2022–2024 рр.) Ажар Гініят щодо розвитку міжнародного медичного партнерства та оздоровлення українських дітей у Казахстані. Розкажіть, будь ласка, як розвивається співпраця в цих напрямках.*

— Посольство надає значну увагу розвитку міжнародного медичного партнерства як можливості спільного розв'язання проблем медичної сфери та забезпечення ефективної взаємодії в питаннях охорони здоров'я.

У жовтні 2023 року, коли українська делегація МОЗ України на чолі з першим заступником Міністра охорони здоров'я України Сергієм Дубровим відвідала Казахстан для участі у 73-й сесії Європейського регіонального комітету Всесвітньої організації охорони здоров'я, вдалося домовитися щодо певних ініціатив. Важливим напрямом став подальший розвиток співпраці з казахстанським бізнесом і благодійними організаціями задля задоволення гуманітарних потреб і відбудови медичної інфраструктури України.

За підсумками цих домовленостей вже розпочато два особливі проекти. Один із них — «Люди майбутнього» — спрямований на психологічну підтримку та оздоровлення українських дітей, батьки яких, на превеликий жаль, загинули або зникли безвісти під час неспровокованої російської агресії проти України.

Інший напрям — міжнародне медичне партнерство. Це співпраця на рівні конкретних закладів охорони здоров'я України та Казахстану для створення довгострокового взаємовигідного партнерства, мета якого — підсилити технічний, експертний, науковий й управлінський потенціал цих установ.

Для реалізування цих планів казахстанській стороні було надіслано проект рамкового меморандуму та перелік українських закладів, готових до співпраці. Посольство докладає зусиль, щоби проєктів, які дають спільну вигоду, побільшало.

— *У чому, на Вашу думку, полягають особливості інформаційної роботи Посольства та чи є публічна дипломатія вагомим складником двосторонніх відносин?*

— Формування іміджу країни — це не лише про політику, це й про інвестиції, впізнаваність країни, знайомство з видатними творами мистецтва, діячами культури, зірками спорту. Таке зближення культур, прагнення розвивати дружні зв'язки є змістом усіх політик і рушієм того, що ми називаємо двосторонніми відносинами, їхнім міжлюдським виміром.

Наші зусилля у цій площині спрямовані на залучення ефективних ресурсів для зміцнення України, заохочення міжнародної спільноти до підтримання її обороноздатності та відкриття нових можливостей для нашої держави, бізнесу й українських громадян.

Дуже важливо доносити слова правди, формувати реальну картину того, що відбувається в Україні, роз'яснювати значення та значущість цих процесів для безпеки всього світу. Тож Посольство використовує всі можливі інструменти публічної дипломатії для поширення корисних інформаційних ресурсів. Наприклад, медійну ініціативу МЗС України — сторінку «Wartime Diplomacy», яка документує українську воєнну дипломатію в період повномасштабної агресії Росії, — ми презентували

серед дипломатичних та експертних кіл, керівників закордонних дипмісій країн-партнерів, акредитованих у РК.

Реалізуємо й комплексні культурно-гуманітарні проекти щодо героїчного опору нашого народу російському терору, а також ціни цієї боротьби. Під час заходу солідарності в Астані 24 лютого 2024 року з нагоди другої річниці вторгнення Росії в Україну, за участю послів країн-членів ЄС, інших стратегічних партнерів і міжнародних друзів нашої держави, були організовані виставки та презентації відеоматеріалів, створених у межах масштабного проекту «Культура vs війна». Іноземні поважні гості ознайомилися з фотовиставкою воєнних фотографів-документалістів Костянтина і Влади Ліберових. Емоційні і чесні світлини авторів стали важливим документальним свідченням злочинів РФ проти українського народу.

Цілеспрямована реалізація інформаційних кампаній у соцмережах допомагає Посольству нівелювати зусилля Росії з поширення численних фейків в інформаційному полі РК. Для цього використовуємо матеріали

з ресурсів, що стосуються фіксації випадків порушення на тимчасово окупованих територіях України міжнародного гуманітарного права у сфері захисту об'єктів культурної спадщини. Через візуальні пости у форматі «до і після російського вторгнення» Посольство доносить до громадян Казахстану актуальну інформацію щодо стану об'єктів культурної спадщини у різних містах України, зокрема в тимчасово окупованому Криму.

Це важливо, а надто зараз, коли в травні цього року Україна відзначила 70-ту річницю свого членства в ЮНЕСКО й залучатиме потужний потенціал цього міжнародного майданчика для захисту національних об'єктів, внесених до Світової спадщини ЮНЕСКО. Зауважу, що частина з них розташована на тимчасово окупованій території України.

Ще один важливий напрям нашої роботи — реалізація гуманітарних проектів із відзначення дат і подій, які об'єднують наші народи. А таких подій і спільних сторінок чимало. Серед них — вшанування річниці аварії на Чорнобильській АЕС, до ліквідації наслідків якої свого часу прилучилися понад 30 тисяч казахстанців.

Цьогоріч по-особливому відзначили День вишиванки, який у нинішні часи випробувань кожен українець сприймає як день єднання навколо одвічних святинь і духовних оберегів нашого народу.

— У якому напрямі нині розвивається співпраця Посольства з українською громадою в Казахстані?

— Сьогодні в Казахстані проживає майже 373 тисячі етнічних українців, які становлять четверту за чисельністю етнічну групу країни. Після початку повномасштабної агресії РФ проти нашої держави до Казахстану почали прибувати біженці з України. Станом на кінець 2023 року таких громадян України в РК — понад 6 тисяч, із них тимчасово переміщених осіб — майже 5 тисяч, статусу тимчасового захисту набули 597 українців.

Перше національно-культурне об'єднання українців у Казахстані засновано 1989 року. Нині в РК діють два республіканські громадські об'єднання: «Рада українців Казахстану» й Асоціація «Українці Казахстану», а також 25 українських етнокультурних товариств. Фактично в кожній області РК є українські громади, які вирізняються активністю у культурно-просвітницькій роботі.

Останніми роками Посольство активізувало співпрацю з українськими товариствами. На жаль, із початком повномасштабного російського вторгнення в Україну частина осередків перестала контактувати з дип-установою. Деякі громадські об'єднання українців уникають участі в заходах, які ініціює Посольство, адже побоюються проявляти проукраїнську активність.

Посольство продовжує взаємодію з усіма осередками та намагатиметься знаходити підхід до кожної української громади. Основний акцент робимо на культурно-освітній співпраці з етнічними українцями.

За підтримки Посольства в різних регіонах Казахстану (містах Актау, Алмати, Астана, Атирау, Караганда, Павлодар, Уральськ, Усть-Каменогорськ) діють українські культурні центри, недільні школи / класи з вивчення української мови, хорові й танцювальні колективи, дитячі й дорослі хори, ансамблі тощо. Ми всіляко сприяємо цьому: відвідуємо регіони, спілкуємося з українцями, вислуховуємо кожного, враховуємо умови та реалії, в яких живуть наші співвітчизники.

— Які проекти втілює Посольство для підвищення культурно-освітнього рівня української громади Казахстану?

— Протягом останніх двох років Посольство активно виїжджає в регіони та проводить зустрічі з діаспорою. До заходів етнічних українців в Актау, Алмати, Астані, Атирау, Караганді, Павлодарі нині прилучаються й громадяни, які вимушено виїхали до Казахстану внаслідок збройної агресії РФ проти України.

У березні 2024 року в регіонах РК успішно пройшов Місяць Кобзаря. Варто зазначити, що постать Кобзаря особлива і для українців, і для народу Казахстану. Пам'ять про нього згуртовує. Чимало вулиць у всіх регіонах країни названі на честь Великого Кобзаря. Монументи Тарасові Шевченку дбайливо бережуть, і вони слугують місцем для проведення заходів. У межах низки цьогорічних подій, приурочених до 210-ї річниці від дня народження поета, дипломати Посольства відвідали музей Тараса Шевченка в місті Форт-Шевченко.

Український дім при Посольстві є місцем щосуботніх зустрічей для дітей і дорослих. Це справжній осередок українців Казахстану, де вони

організують події, присвячені видатним українським діячам політики, мистецтва, літератури, музики, а також пам'ятним датам нашої країни. Двері Українського дому відчинені для всіх українців без винятку.

Важливо зазначити, що навіть в умовах війни у першому кварталі 2024 року п'ять громад українських національно-культурних центрів Алмати, Астани, Алматинської, Карагандинської та Мангістауської областей

дістали державну підтримку від України для проведення заходів із популяризації української мови, культури, традицій; культурно-мистецьких подій; виставкової діяльності, а також впорядкування місць поховань видатних українців, забезпечення належного догляду за пам'ятниками, меморіальними дошками, знаками. Ця робота триває безперервно.

Активно працюємо й над проектом допомоги українським недільним школам у Казахстані. Посилюємо роботу з гімназією № 47 у місті Астана, де з 1 до 11 класу факультативно викладають українську мову та літературу. Заплановано зустрічі з керівниками українських громад, готуємося провести спільні з громадами заходи, присвячені тематиці голодоморів в Україні та Казахстані, продовжуємо конструктивний діалог з Українською греко-католицькою церквою.

Ефективним інструментом взаємодії у сфері освіти залишається міжвідомча угода від 2010 року, за якою студенти з України та Казахстану мають можливість навчатися у провідних закладах вищої освіти двох країн.

Підсумовуючи діяльність Посольства у всіх напрямках, хочу наголосити на нашій меті. Тут, у Казахстані, ми розуміємо своє завдання так: спільно досягнути того, щоб образ України, що нині в усьому світі є символом незламності Народу-воїна, який відстоює власну гідність і власну державу, став символом перемоги демократії над тоталітаризмом, миру над терором.

Україна не самотня в боротьбі проти незаконного вторгнення, міжнародна спільнота вірить у нашу перемогу і готова й надалі допомагати в її досягненні.

Сьогодні вже є важливі інструменти для зміцнення контактів із Казахстаном зокрема і регіоном Центральної Азії загалом: це Українська формула миру та гуманітарна програма «Зерно з України», що їх започаткував Президент України Володимир Зеленський. Маю дуже ґрунтовні підстави

сподіватися на зміцнення нашого діалогу, адже в нас достатньо сил і цілеспрямованості для спільних кроків до взаємовигідних проєктів.

Вдячні нашим казахстанським партнерам, які попри географічну віддаленість наших столиць демонструють зацікавленість у подальшому розвитку співпраці в часи найбільших випробувань для України та її народу.

Дата інтерв'ю: 18 травня 2024 року